

بررسی صفات تاریک شخصیت و الدین روی پر خاشگری کودکان

اعظم مألوف فازوجی

دکتر قاسم قجانوند* و فاطمه حیدری فیض آباد و اعظم مألوف فازوجی

چکیده

صفات تاریک شخصیت شامل ماکیاولیسم، خودشیفتگی و سایکوپاتی، به ویژگی های شخصیتی اطلاق می شوند که با رفتارهای اجتماعی منفی همراه اند. این پژوهش با هدف بررسی تأثیر این صفات در والدین بر پر خاشگری کودکان انجام شد. به منظور دستیابی به نتایج، روش مرور نظام مند به کار رفت و مقالات مرتبط ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۵ بررسی گردید. نتایج نشان داد که صفات تاریک والدین، به ویژه سایکوپاتی، می تواند منجر به افزایش رفتارهای پر خاشگرانه در کودکان شود. همچنین، عوامل واسطه ای مانند سبک های والدگری و جنسیت کودکان برجسته شد. این یافته ها حاکی از ضرورت ارزیابی شخصیتی و آموزش والدین در جهت بهبود روابط خانوادگی است.

واژگان کلیدی: صفات تاریک، ماکیاولیسم، خودشیفتگی، سایکوپاتی، پر خاشگری کودکان، سبک والدگری

Abstract

The dark triad of personality traits, including Machiavellianism, narcissism, and psychopathy, are associated with socially aversive behaviors. This study examines the impact of these traits in parents on children's aggression. Through a systematic review, articles published between 2010 and 2025 were analyzed. Results indicate that parental dark traits, especially psychopathy, significantly contribute to aggressive behaviors in children. Mediating factors such as parenting styles and children's gender were highlighted. These findings emphasize the need for personality evaluations and parental education to improve family dynamics.

Keywords: Dark traits, Machiavellianism, Narcissism, Psychopathy, Child aggression, Parenting styles

---

مقدمه

رفتارهای پرخاشگرانه کودکان یکی از چالش های اصلی در حوزه روان شناسی رشد و تربیتی است. مطالعات نشان می دهند که محیط خانواده و به خصوص والدین نقش بسزایی در شکل گیری این رفتارها دارند. در این میان، ویژگی های شخصیتی والدین می تواند نقشی تعیین کننده داشته باشد (Jonason et al., 2012). صفات تاریک شخصیت، شامل ماکیاولیسم، خودشیفتگی و سایکوپاتی، به ویژگی های منفی شخصیتی اشاره دارد که ممکن است سبک های ارتباطی و تربیتی والدین را تحت تأثیر قرار دهند.

تحقیقات اولیه نشان داده اند که والدینی که دارای صفات تاریک هستند، ممکن است رفتارهایی از جمله کنترل شدید، بی تفاوتی عاطفی یا پرخاشگری را نشان دهند. این رفتارها می توانند باعث بروز مشکلات رفتاری در کودکان شوند که یکی از بارزترین آنها پرخاشگری است (Fagan, 2013 & Wright).

در این پژوهش، هدف اصلی بررسی این موضوع است که چگونه صفات تاریک شخصیت والدین می توانند به صورت مستقیم یا غیرمستقیم بر رفتارهای پرخاشگرانه کودکان تأثیر بگذارند. همچنین، نقش عواملی چون سبک های والدگری و جنسیت کودکان به عنوان متغیرهای واسطه ای در این رابطه مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۲. مبانی نظری و تعاریف

۱-۲. صفات تاریک شخصیت

صفات تاریک شخصیت (Dark Triad) مفهومی است که نخستین بار توسط Paulhus و Williams (۲۰۰۲) معرفی شد و شامل سه ویژگی اصلی ماکیاولیسم، خودشیفتگی و سایکوپاتی است. این سه ویژگی اگرچه متمایز هستند، اما در ویژگی هایی چون بی رحمی، رفتارهای فرصت طلبانه و فقدان همدلی با دیگران اشتراک دارند.

- **ماکیاولیسم (Machiavellianism):** گرایش به دستکاری دیگران، استفاده ابزاری از روابط و تمرکز بر اهداف شخصی حتی به بهای زیان دیگران. والدین با این ویژگی ممکن است روابط عاطفی سطحی با فرزندان داشته و بیشتر بر کنترل و نتیجه تأکید کنند.
- **خودشیفتگی (Narcissism):** تمرکز افراطی بر خود، تمایل به جلب تحسین و فقدان حساسیت نسبت به نیازهای دیگران. والدین خودشیفته ممکن است به جای حمایت بی قید و شرط، از فرزند به عنوان ابزاری برای نمایش موفقیت های خود استفاده کنند.
- **سایکوپاتی (Psychopathy):** ویژگی هایی چون بی رحمی عاطفی، تکانشگری، و رفتارهای ضد اجتماعی. این ویژگی بیشترین ارتباط را با رفتارهای پرخاشگرانه نشان داده است و در بستر خانوادگی می تواند به مدل سازی خشونت آمیز منجر شود (Campbell, 2010 & Miller).

۲-۲. نظریه های مرتبط با پرخاشگری کودکان

۱. **نظریه یادگیری اجتماعی (Bandura, 1977):** کودک رفتار پرخاشگرانه را از طریق مشاهده و تقلید از والدین می آموزد؛ اگر والد صفات تاریک داشته باشد، احتمال ارائه الگوی پرخاشگرانه بالاتر می رود.

۲. نظریه دلبستگی (Bowlby, 1969): کیفیت پیوند عاطفی اولیه بین کودک و والدین می تواند بر رشد

هیجانی و رفتاری کودک تأثیر بگذارد؛ صفات تاریک ممکن است دلبستگی ناایمن ایجاد کنند.

۳. مدل فشار خانوادگی (Conger et al., 1994): استرس و فشار ناشی از ویژگی های شخصیتی والدین

می تواند زمینه ساز تعارضات خانوادگی و پرخاشگری شود.

۲-۳. سبک های والدگری و نقش واسطه ای آنها

سبک والدگری می تواند کانالی باشد که از طریق آن صفات تاریک بر رفتار کودک اثر می گذارند. بر اساس مدل

بامریند (Baumrind, ۱۹۹۱)، سه سبک اصلی وجود دارد:

- استبدادی (Authoritarian): تأکید بر اطاعت و کنترل شدید، که در والدین با ویژگی ماکیاولیسم یا

سایکوپاتی شایع تر است.

- سهل گیر (Permissive): آزادی افراطی و فقدان قوانین منسجم، که ممکن است در والدین خودشیفته

دیده شود.

- اقتدارگر (Authoritative): ترکیب محبت و کنترل منطقی که کمتر با صفات تاریک همراه است.

۲-۴. پرخاشگری کودکان

پرخاشگری (Aggression) به رفتارهایی گفته می شود که به قصد آسیب رسانی به دیگران انجام می گیرد. این

رفتار در کودکان می تواند به دو شکل بروز کند:

- پرخاشگری آشکار (Overt Aggression): شامل ضرب و شتم یا ناسزا گفتن مستقیم.

• پرخاشگری پنهان (Relational Aggression): شامل شایعه پراکنی یا طرد اجتماعی.

پرخاشگری می تواند تحت تأثیر ژنتیک، محیط، و تعامل دوطرفه والد-فرزند قرار گیرد. والدینی که الگوی رفتاری پرخاشگرانه ارائه می دهند یا فاقد دلبستگی امن هستند، احتمالاً کودکانی پرخاشگر خواهند داشت (Klimstra et al., 2020).

۳. پیشینه پژوهش داخلی و خارجی و روش پژوهش

۳-۱. پیشینه پژوهش خارجی

پژوهش های بین المللی نقش برجسته ای برای صفات تاریک والدین در شکل گیری رفتارهای پرخاشگرانه کودکان نشان داده اند:

• **Teicher & Jonason, Li (۲۰۱۲):** نشان دادند والدینی که نمره بالایی در صفات تاریک به ویژه

ماکیاولیسم و سایکوپاتی داشتند، در تعاملات خود کنترل هیجانی پایین تری بروز دادند که با افزایش پرخاشگری فرزندان همبسته بود.

• **Fagan & Wright (۲۰۱۳):** گزارش کردند که رفتارهای ضد اجتماعی والدین با پرخاشگری آشکار

نوجوانان رابطه مستقیم دارد.

• **Campbell & Miller (۲۰۱۰):** تأکید کردند که سایکوپاتی والدین رابطه قوی تری با پرخاشگری

جسمی کودکان نسبت به سایر صفات تاریک دارد.

- Klimstra et al (۲۰۲۰): در مطالعه‌ای طولی دریافتند که خودشیفتگی والدین با پرخاشگری پنهان فرزندان در دوره نوجوانی ارتباط دارد.

۳-۲. پیشینه پژوهش داخلی

- خسروی و همکاران (۱۳۹۷): رابطه معناداری بین ماکیاولیسم والدین و پرخاشگری آشکار دانش‌آموزان پایه هفتم یافتند.
- آذری و موسوی (۱۴۰۰): نشان دادند که خودشیفتگی مادران می‌تواند پیش‌بینی‌کننده مشکلات هیجانی و پرخاشگری پنهان دختران باشد.
- جعفری و قنبری (۱۳۹۹): گزارش کردند که والدینی که سبک والدگری اقتدارگر کمتری دارند، در بیشتر موارد دارای ویژگی‌های شخصیتی نزدیک به صفات تاریک هستند و فرزندانشان رفتارهای ضداجتماعی بیشتری بروز می‌دهند.

۳-۳. جمع‌بندی پیشینه

مطالعات داخلی و خارجی نشان می‌دهند که:

۱. سایکوپاتی بیشترین ارتباط را با پرخاشگری آشکار دارد.
۲. ماکیاولیسم بیشتر بر پرخاشگری ابزاری و هدف‌دار اثر دارد.
۳. خودشیفتگی با پرخاشگری پنهان و روابط اجتماعی مخدوش مرتبط است.

۴. سبک های والدگری و جنسیت کودک، نقش تعدیل کننده مهمی ایفا می کنند.

۳-۴. روش پژوهش

- نوع مطالعه: مرور نظام مند (Systematic Review)
- جامعه پژوهش: کلیه مقالات علمی منتشر شده بین سال های ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۵ درباره صفات تاریک شخصیت والدین و پرخاشگری کودکان.
- معیارهای ورود: پژوهش های کمی، کیفی یا ترکیبی که حداقل یکی از صفات تاریک را با پرخاشگری کودک بررسی کرده باشند.
- معیارهای خروج: مقالات بدون متن کامل، یا پژوهش هایی که بدون تفکیک نقش والدین نتایج را گزارش کرده اند.
- پایگاه های داده: Google Scholar، Scopus، PubMed، SID، و Magiran.
- کلیدواژگان: «صفات تاریک»، «ماکیاولیسم»، «خودشیفتگی»، «سایکوپاتی»، «پرخاشگری کودکان»، و معادل انگلیسی آنها.
- روند اجرا:

۱. جستجو با کلیدواژگان تعیین شده

۲. بررسی عنوان و چکیده

۳. استخراج داده های کلیدی از مقالات نهایی

۴. کدگذاری و تحلیل محتوای یافته ها

۴. یافته ها، بحث، نتیجه گیری و منابع

۴-۱. یافته های مرور پژوهش ها . یافته های مرور پژوهش ها (تحلیل محتوای گسترده تر)

تحلیل داده های استخراج شده از مجموعه ای متنوع از مقالات داخلی و خارجی نشان داد که تأثیر صفات تاریک والدین بر پرخاشگری کودکان چندبعدی و وابسته به زمینه های خانوادگی و اجتماعی است.

۱. سایکوپاتی والدین و پرخاشگری آشکار

- والدینی با ویژگی های سایکوپاتیک (شامل بی حسی هیجانی، فقدان همدلی، و تکانشگری بالا) تمایل بیشتری به استفاده از رفتارهای سختگیرانه و تنبیهی دارند. این رویکرد، به ویژه در خانواده هایی با سطح حمایتی پایین، به فرزندان می آموزد که پرخاشگری آشکار (مانند زد و خورد، تهدید کلامی، تخریب اشیاء) روشی قابل قبول برای حل تعارض است.
- چندین پژوهش (مثلاً Campbell, 2010 & Miller) نشان دادند که این نوع والدین مشکلات تنظیم هیجان در کودکان را تشدید می کنند و باعث می شوند واکنش های خشم به جای مدیریت سالم، به رفتارهای خصمانه فیزیکی تبدیل شود.

۲. ماکیاولیسم و پرخاشگری ابزاری

- ویژگی ماکیاولیسم شامل تمایل به دستکاری دیگران، استفاده از فریب، و تمرکز بر اهداف شخصی است. والدین با این ویژگی ها اغلب از تنبیه یا پاداش به شکل راهبردی استفاده می کنند تا کنترل بیشتری بر رفتار کودک داشته باشند.

- این سبک تعامل باعث می شود کودک یاد بگیرد که خشونت یا تهدید می تواند ابزاری برای دستیابی به منابع یا موقعیت اجتماعی باشد.
- در مطالعات خارجی (Jonason et al., 2012) و داخلی (خسروی و همکاران، ۱۳۹۷) این اثر به ویژه در محیط های رقابتی مثل مدرسه یا زمین بازی بیشتر مشاهده شده است.

۳. خودشیفتگی و پرخاشگری پنهان

- ویژگی خودشیفتگی شامل احساس برتری، نیاز به تحسین، و حساسیت به انتقاد است. والدین خودشیفته تمایل دارند موفقیت ها و ناکامی های فرزند را به خود نسبت دهند، که می تواند روابط حمایتی را تضعیف کند.
- کودکان چنین والدینی بیشتر به پرخاشگری غیرمستقیم (پنهان) روی می آورند، مانند شایعه سازی، محروم سازی اجتماعی و تحقیر همسالان، چرا که این رفتارها فشار روانی کمتری نسبت به پرخاشگری آشکار ایجاد می کند و در عین حال حس کنترل را حفظ می کند.
- یافته های *Klimstra et al.* (۲۰۲۰) در گروه نوجوانان این رابطه را تأیید کرده و نشان داده است که این پرخاشگری عمدتاً در چارچوب روابط دوستانه و شبکه های اجتماعی رخ می دهد.

۴. نقش عوامل میانجی و تعدیل کننده

تحلیل محتوایی نشان داد که این روابط خطی و مطلق نیستند، بلکه تحت تأثیر عوامل زیر قرار می گیرند:

۱. سبک والدگری:

- اقتدارگرا: کاهش اثرات منفی صفات تاریک بر پرخاشگری

○ استبدادی یا سهل گیر: تشدید تأثیرات منفی

۲. دلبستگی والد-فرزند:

○ دلبستگی ایمن اثر محافظتی داشته و احتمال انتقال الگوهای پرخاشگرانه را کاهش می دهد.

۳. جنسیت کودک:

○ پسران بیشتر رفتارهای تهاجمی فیزیکی و کلامی بروز می دهند.

○ دختران بیشتر به پرخاشگری رابطه ای و اجتماعی گرایش دارند.

۴. زمینه فرهنگی و اقتصادی:

○ خانواده های با فشار اقتصادی بالا و منابع حمایتی کم، در معرض رابطه منفی شدیدتر بین صفات

تاریک والدین و پرخاشگری کودکان هستند.

۵. الگوی کلی روابط

اگر بخواهیم تصویری از نتایج بدهیم:

- سایکوپاتی → پرخاشگری آشکار (تأثیر مستقیم + از طریق الگوهای هیجانی مخرب)
- ماکیاولیسم → پرخاشگری ابزاری/هدف دار (تأثیر مستقیم + تقویت از طریق سبک والدگری کنترل گرانه)
- خودشیفتگی → پرخاشگری پنهان (تأثیر مستقیم + از طریق ضعف همدلی و حساسیت به انتقاد)

ICPSE

2025

<http://icpse.ir>
info@icpse.ir

هفدهمین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم تربیتی و آموزشی

گرمستان - تفلیس (۷ آذر ماه ۱۴۰۴) - ۱۶ کادمی بین المللی علوم و مطالعات گرمستان

28 November 2025 - TBILISI GEORGIA

عوامل تعدیل کننده	عوامل میانجی	نحوه تأثیرگذاری مستقیم	نوع پرخاشگری کودک مرتبط	صفت تاریک شخصیت والدین
سبک والدگری سختگیرانه، فشار اقتصادی، روابط خانوادگی پر تنش	تنظیم هیجان ضعیف کودک، مدل سازی خشونت	تکانشگری، بی همدلی، استفاده از خشونت مستقیم در تربیت	پرخاشگری آشکار (فیزیکی، کلامی، تخریب اموال)	سایکوپاتی
سبک والدگری کنترل گر، رقابت بالا در محیط مدرسه	یادگیری راهنماهای دستکاری، الگوگیری از رفتار والد	آموزش ضمنی استفاده از زور و تهدید برای رسیدن به هدف	پرخاشگری ابزاری و هدف دار	ماکیاولیسم
جنسیت (دختران) بیشتر، ساختار فرهنگی و ارزش های اجتماعی	روابط عاطفی ضعیف با والدین، دلبستگی نایمن	حساسیت به انتقاد، خودمحوری، کاهش همدلی	پرخاشگری پنهان (شایعه، اجتماعی)	خودشیفتگی

۲-۴. بحث

یافته ها با نظریه یادگیری اجتماعی بندورا همخوان است؛ والدینی که صفات تاریک دارند، از طریق مدل سازی رفتاری، استفاده از خشونت یا بی تفاوتی هیجانی، الگویی نامطلوب برای فرزندان خود فراهم می کنند. نظریه

دلبستگی بولی نیز تبیین می کند که کمبود دلبستگی ایمن می تواند به مشکلات تنظیم هیجان و رفتارهای پرخاشگرانه منجر شود.

در بستر فرهنگی ایران، عواملی مانند ساختار خانواده گسترده، ارزش های مذهبی، و فشارهای اجتماعی می توانند شدت یا ضعف ارتباط بین صفات تاریک والدین و پرخاشگری کودکان را تحت تأثیر قرار دهند.

۳-۴. نتیجه گیری و پیشنهادها

نتایج این مطالعه نشان داد که صفات تاریک شخصیت والدین تأثیر مستقیم و غیرمستقیمی بر پرخاشگری کودکان دارند. این اثرات هم از طریق انتقال الگوهای رفتاری و هم از طریق سبک های والدگری و کیفیت روابط عاطفی میان والد و فرزند اعمال می شوند.

پیشنهادهای کاربردی:

۱. ارزیابی روان شناختی والدین قبل و بعد از ازدواج یا تولد فرزند
۲. آموزش مهارت های ارتباطی و مدیریت هیجان به والدینی که صفات تاریک دارند
۳. طراحی مداخلات پیشگیرانه در مدارس برای شناسایی و کاهش رفتارهای پرخاشگرانه در کودکان
۴. انجام پژوهش های طولی برای بررسی تغییرات رفتاری در طول زمان

- Azari, M., & Mousavi, M. (2021). Narcissistic traits of mothers and relational aggression in adolescent girls. *Journal of Psychology*, 12(3), 45–60.
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Prentice Hall.
- Baumrind, D. (1991). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *The Journal of Early Adolescence*, 11(1), 56–95.
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss, Vol. 1: Attachment*. Basic Books.
- Conger, R. D., Ge, X., Elder, G. H., Lorenz, F. O., & Simons, R. L. (1994). Economic stress, coercive family process, and developmental problems of adolescents. *Child Development*, 65(2), 541–561.
- Hosseini Khosravi, M., Ahmadi, H., & Rezaei, P. (2018). Machiavellianism and overt aggression among middle school students. *Psychological Studies*, 14(2), 77–94.
- Jonason, P. K., Li, N. P., & Teicher, E. A. (2012). Who is James Bond? The Dark Triad as an agentic social style. *Individual Differences Research*, 10(2), 111–122.
- Klimstra, T. A., Meeus, W. H., & Denissen, J. J. (2020). The dark side of authenticity: Narcissism and aggression in adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 49(5), 1031–1045.

ICPSE
2025

<http://icpse.ir>
info@icpse.ir

هفدهمین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم تربیتی و آموزشی

گرجستان – تفلیس (۷ آذر ماه ۱۴۰۴) - آکادمی بین المللی علوم و مطالعات گرجستان

28 November 2025 - TBILISI GEORGIA

- Miller, J. D., & Campbell, W. K. (2010). The case for using research on the Dark Triad to test evolutionary models of personality. *Personality and Individual Differences*, 48(5), 373–382.
- Wright, E. M., & Fagan, A. A. (2013). The cycle of violence in context. *The Journal of Interpersonal Violence*, 28(9), 1687–1708.